

Дерманська Л. В.
*к.е.н., ст. викладач кафедри
фундаментальних та спеціальних дисциплін,
Чортківський навчально-науковий інститут
підприємництва і бізнесу Тернопільського
національного економічного університету,
м. Чортків, Україна*

БАР'ЄРИ ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ В УКРАЇНІ

Неефективна податкова й регуляторна системи, макроекономічна нестабільність, високий рівень корупції, відсутність ефективних механізмів залучення інвестицій і захисту прав інвесторів – це одні з головних причини, які призвели до того стану економіки України, в якому знаходиться на даний час.

Звичайно, актуальним питанням, яке перебуває на піку своєї обговорюваності серед органів влади, експертів та бізнесу є побудова ефективної податкової системи, яка б повністю задовольнила і державу, і платника податків.

Останні зміни до Податкового кодексу, які відбулися у грудні 2016 року, повинні забезпечити створення простої, прозорої та справедливої податкової системи, яка стимулюватиме інвестиції та забезпечить сприятливі умови для сталого розвитку національної економіки, водночас забезпечуючи надходження до державного та місцевих бюджетів [1, с.105].

Досягнення даної мети повинно вирішитися протягом 2016 року шляхом забезпечення функціонування повноцінного електронного кабінету платників податків, доопрацювання окремого рахунку для відшкодування ПДВ з відкритим реєстром заявників, розроблення законодавчих змін щодо удосконалення механізмів нарахування і сплати податку на майно для

посилення бюджетної децентралізації, формування служби фінансових розслідувань з повною її демілітаризацією та виключно зі слідчими функціями, позбавлення районних відділів Державної фіскальної служби контрольних функцій і перетворення їх на сервісну службу, здійснення переходу до оподаткування розподіленого прибутку, що в загальному дозволить побудувати зручну, стабільну податкову систему.

Однак, результати від таких дій очікують неоднозначні. Крім позитивних змін, доцільно виділити і негативні тенденції. А саме, скорочення державних видатків знижує ВВП, що призводить до зменшення податкових надходжень, а це в свою чергу призводить до подальшого скорочення державних видатків. Також мало імовірно, що зниження ставок податків буде самоокупним, тобто що економічний ріст буде настільки стрімким, що податкові надходження не впадуть, незважаючи на нижчі податкові ставки. Все ж таки реформа повинна стосуватися податкових ставок, податкової бази, дотримання правил сплати податків та їх адміністрування.

Україна спрямовує зусилля на загальну реформу податкової системи та податкової політики, у тому числі на реформування фіскальної системи відповідно до європейських стандартів. Більшість положень законодавства України з питань оподаткування адаптовані до законодавства ЄС, зокрема у частині загальних питань спільної системи податку на додану вартість, загального режиму акцизних зборів та оподаткування акцизним податком.

Загалом неефективна фіскальна, економічна, правова, фінансова політика призвела до того, що у 2015 році у рейтингу податкового навантаження на бізнес Україна зайняла 107 місце серед 189 економік, піднявшись за рік лише на одну сходинку, опинившись між Ганою і Республікою Фіджі.

При цьому рівень податкового навантаження на прибуток модельної компанії (Total Tax Rate) становив 52,2 % (у середньому у світі рівень податкового навантаження становить 40,8 %) [3].

У рейтингу глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму за 2015 рік Україна втратила 3 позиції і спустилась з 76-

го (у 2014 році) на 79 місце серед 140 країн світу. Україна знаходиться між Гватемалою та Таджикистаном. Причому показник конкурентоспроможності України також знизився: на 0,11 з 4,14 до 4,03[2].

Найбільше позицій Україна втратила за складовими макроекономічного середовища (мінус 29 позицій, 134 місце із 140 країн) та рівнем розвитку фінансового ринку (мінус 14 позицій, 121 місце)

У той же час, Україна на 8 позицій піднялась за показником незалежності судової системи. Позиції все ж не високі (132 місце), але саме вирішення цієї проблеми - забезпечення рівного доступу громадян до незалежного правосуддя - є одним із завдань Судової реформи

В контексті висвітлення даної проблематики, доцільно зазначити, що досягнути позитивного ефекту у детінізації бізнесу, зменшення податкового навантаження та інституційних змін у фіскальній службі без проведення реформ у антикорупційній, судовій, енергетичній, медичній, освітній сферах неможливо.

Саме прогалини та постійні зміни у законодавстві завжди створюють незрозумілість та незручність для платників податків.

За даними Всесвітнього економічного форуму, найбільш негативними факторами у процесі ведення підприємницької діяльності і надалі залишається корупція, інфляція, політична нестабільність, неефективна державна бюрократія, складність податкового законодавства, обмежувальне регулювання ринку праці, недостатня здатність до інновацій, злочинність, низька якість охорони здоров'я. Нажаль, подолання наведених проблем відбувається з мінімальною швидкістю, про що свідчать макропоказники економічного розвитку нашої держави [2].

Доцільно зазначити, що змін потребують не тільки величина податкових ставок, а функціонування самого податкового механізму в напрямі реформування системи адміністрування податків і перегляд функцій фіскальних органів.

А загалом, здійснення правильної макроекономічної політики шляхом утримання рівня державних видатків, підвищення ефективності державних видатків, покращення збору податків та рівня сплати податків, залучення позик із зовнішніх джерел з метою покриття тимчасового фіскального дефіциту, а саме основне редагування суперечливих статей законодавства – є потенційними можливостями вдосконалення податкової системи України, що буде відображати інтереси суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Жернаков М. В. Реформування податкової системи: вихідні орієнтири / М. В. Жернаков // Форум права. – 2015. – № 1. – С. 104–109.

2. Звіт про глобальну конкурентоспроможність 2015-2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www3.weforum.org/docs/gcr/2015-2016/Global_Competitiveness_Report_2015-2016.pdf

3. Український Бізнес Ресурс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ubr.ua>